Извештај за статусот на реализација на програмите и мерките за млади за 2022 година

Сектор за средно образование и доживотно учење

Наставата во првото и второто полугодие на учебната 2021/2022 година и првото полугодие од учебната 2022/2023 година, се одвиваше со физичко присуство и онлајн во училишта во кои имаше градежни активности.

Во однос на подобрување на стандардот на учениците преку доделување ученички стипендии за повеќе категории на ученици.

Меѓу другите за тековнава учебна година, доделени се стипендии на 155 ученици согласно Конкурсот за доделување на стипендии за ученици во ДСУ „Спортска Академија“ и стипендии на 30 ученици согласно Конкурсот за доделување на стипендии за ученици во ДСУ „Математичко Информатичка Гимназија“ – Скопје.

Со цел подобро поврзување на образованието со потребите на пазарот на трудот спроведена е кампања „Учи паметно работи стручно“ преку локални средби во 17 општини, во периодот јануари-февруари 2022 година, на кои учествуваа министерот и заменик министерот за образование и наука, претставници од Сектор за средно образование, образование на возрасни и доживотно учење, градоначалниците на општините и градот Скопје, директорите на средните стручни училишта, претставници од Центарот за стручно образование и обука, Стопанската комора и компаниите. На средбите беа презентирани анализите од прашалникот и искуствата од претходната учебна година. Од средбите произлегоа потребите за воведување на нови струки, нови профили, како и промена на одредени наставни планови, наставни програми и модули согласно потребите на компаниите.

Реализирана е и втора фаза (мај 2022 г.) од кампањата „Учи паметно работи стручно“ со посета на т.н. отворени денови на средните стручни училишта

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

во 16 општини на кои училиштата во соработка со работодавачите се претставија пред учениците од деветтите одделенија.

Согласно анализите за бројот на запишани ученици во прва година во однос на минатогодишниот објавен конкурс МОН пристапи кон унапредување на стручното образование и зајакната соработка со компаниите, општините и средните училишта. За таа цел МОН во новиот конкурс:

- го намали бројот на ученички места во гимназиско образование и
- го зголеми бројот на ученички места во стручно образование.

Тековнава учебна година формирани се 225 паралелки во кои учениците ќе имаат зголемен обем на практичното образование во компанија (дуален модел) и при тоа се склучени меморандуми за соработка со 450 работодавачи каде што ќе се реализира практично образование. За учениците од паралелките со зголемен обем на практичното образование се доделени 1311 стипендии.
Реализирани се работни средби со претставници од сите стручни училишта и општините, во периодот ноември – декември 2022 година, за пренесување на процесот „Учи паметно, работи стручно“ на локално ниво.

Пандемијата нé натера да ја забрзаме дигитализацијата на образованието, во таа насока за прв пат се реализираше електронски упис за учениците кои се запишуваа во прва година во учебната 2022-2023 година.

Министерството за образование и наука објави „Јавен повик за доделување на финансиски средства (грантови) за средни училишта за реализација на активности кои придонесуваат за развој и унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранција“. За учебната 2021/2022 година доделени се 24 грантови за средни училишта во висина до 30.000 денари.

Во процедура е донесувањето на следните закони: Закон за образование на возрасните; Закон за стручното образование и обука; Закон за средното

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

образование. Во таа насока, за Законот за средното образование се реализираа средби во декември 2022 година со сите средни училишта.

Сектор за високо образование

Секторот за високо образование подготви:
Предлог одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на јавните високообразовни установи, чие образование се финансира од Буџетот на Република Северна Македонија, за академската 2022/2023 на прв, втор и трет циклус на студии.
Предлог одлука за дополнителните квоти за запишување на студенти припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Северна Македонија, за академската 2022/2023 на прв, втор и трет циклус на студии.
Правилник за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење високообразовна дејност.
Правилникот за нормативите и стандардите за основање на научни институти и за вршење научно-истражувачка дејност.
Правилник за методологијата, стандардите и постапката за акредитација на високообразовните установи и за акредитација на студиските програми.
Правилник за стандардите и постапката за надворешна евалуација и самоевалуација.
Националниот совет за високо образование и научно-истражувачка дејност изготви Предлог - уредба за мерила и критериуми за стимулирање на талентирани студенти и за стипендирање на студенти кои постигнуваат натпросечни резултати во студиите, која е доставена до Владата на Република Северна Македонија.
Во фаза на изготвување е Правилник за содржината на студиските програми.
Во фаза на изготвување се извештаи за развојот на високото образование и неговата усогласеност со европските и меѓународните стандарди, со

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

предлог мерки, решенија и препораки за подобрување на високообразовната дејност и за развојот на научно-истражувачката дејност и нејзината усогласеност со европските и меѓународните трендови, со предлог мерки, решенија и препораки за подобрување на научно-истражувачката дејност.

Сектор за ученички и студентски стандард

Ученички стипендии

За учениците се доделуваат 20 вида на стипендии и тоа: Стипендија за талентирани ученици – спортисти, стипендии за талентирани ученици од средното образование од областите на природните и техничките науки, стипендии за талентирани ученици од средното образование од областа на уметностите, стипендија за ученици со посебни потреби од средното образование, стипендија за социјална поддршка на ученици од средното образование, стипендија за ученици - деца без родители од средното образование, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од угостителско-туристичката струка, односно сектор угостителство и туризам, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од електро-техничка струка, односно сектор електротехника, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од градежно-геодетска струка, односно сектор за градежништво и геодезија, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од земјоделско-ветеринарна струка, односно сектор земјоделство, рибарство и ветеринарство, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од машинска струка, односно сектор машинство, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од текстилно-кожарска струка, односно сектор текстил, кожа и слични производи, стипендија за ученици кои реализираат наставни планови и програми за стручно оспособување и стручно образование од тригодишно траење, стипендии за ученици кои ќе се запишат во паралелки во стручно образование во кои ќе се реализира практично образование со зголемен број на часови согласно програмите за стручно образование, стипендии за ученици запишани во Спортската академија и Математичко-

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

информатичка гимназија и (четири вида) стипендии за ученици Роми според остварениот успех во образованието.
Во однос на минатата година преиначена е една категорија - стипендија за ученици од прва година кои реализираат наставни планови и програми од електро-техничка струка, градежно-геодетска струка, угостителско-туристичка струка, земјоделско-ветеринарна струка, машинска струка или текстилно-кожарска струка, која се спојува со категорија за ученици од наведените струки од повисоките години и се однесува за ученици од прва до четврта година.
Имено, откако од учебната 2021/2022 бројот на видовите стипендии се зголеми на 21, за вкупен 3894 корисници, трендот на зголемување на бројот на корисниците продолжува. Во учебната 2022/23 година нови корисници на ученичка стипендија ќе бидат 4741 ученик . Имајќи предвид дека износот на стипендиите за сите ученици беше зголемен на 3500 ден, интересот за стипендиите оваа година беше исключително голем што предизвика и рекорден број на пријавени кандидати во сите категории. Се очекува дека и во иднина учениците ќе продолжат да покажуваат голем интерес за овие стипендии, особено што некои од нив се предвидени да делуваат мотивирачки (како неколкуте видови на стипендии за средно-стручно образование). И оваа учебна година учениците имаа можност на поедноставена дигитална платформа да се пријават за стипендија и притоа да ги прикачат сите потребни документи без потреба истите да ги доставуваат и во хартиена форма. Исто така, се примени можноста за електронска обнова на договорот за ученички стипендии за сите претходни корисници на ученички стипендии кои имаат склучен договор за стипендија во некоја претходна учебна година. Така, користејќи ја истата едноставна платформа учениците можеа да ги прикачат бараните документи за обнова на нивните стипендии без да треба да доаѓаат во Министерството или истите да ги испраќаат по пошта.

Студентски стипендии

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

Од академската 2022/2023 година број на видови на стипендии за студентите се зголеми за 2 нови категории, така да беше распишан Конкурс за доделување на: стипендии за редовни студенти од социјални категории запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните универзитети и високообразовни установи во Република Северна Македонија; стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година од најмалку 8.50 а кои се запишани на факултети од научното подрачје на техничко-технолошките науки, научното подрачје на биотехнички науки и научното подрачје на медицински науки и здравство, а за студентите на факултетите од научното подрачје на општествените науки и на факултетите од научното подрачје на хуманистичките науки да имаат постигнато најмалку 9,00 просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година; стипендии за студенти кои постигнале особено висок успех во учењето, и тоа за студенти запишани на студиски програми по информатика кои постигнале просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 9,00 просечен успех; стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 8,00 просечен успех и тоа за студенти запишани на студиски програми по македонски јазик, македонска книжевност и јужнословенски книжевности, стипендии за студенти запишани на студиски програми од научните подрачја на природно-математичките, техничко-технолошките, биотехничките и/или медицинските науки и кои постигнале просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7,00 просечен успех. Од оваа година за првпат се воведоа стипендии за редовни студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7,50 просечен успех и тоа за студенти

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

запишани на студиски програми по историја на уметност, археологија, ликовна уметност и етнологија и антропологија како и за студенти запишани на студиски програми за преведување и толкување од македонски на албански јазик и обратно (мајчин јазик и преведување и толкување од албански на македонски јазик и обратно (немајчин јазик). Исто така се доделуваат стипендии за студенти кои се запишани во прва година на студиски програми на високообразовни установи за образование на наставен кадар во предучилишното воспитание, основното и средното образование; стипендии за студенти – деца на бранители; стипендии за студенти – деца на починати припадници на Армијата на Р.С.Македонија и Министерството за внатрешни работи во хеликоптерска несреќа; стипендии за најдобрите студенти запишани на додипломски студии на Технолошко- металуршкиот факултет. Особено мотивирачки се стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7,00 просечен успех а се запишани на студиски програми по хемија, физика и математика, а од оваа академска година и земјоделство, ветеринарство или шумарство со просечен успех 8,00. Вкупно се предвидува да се доделат околу 3500 нови корисници.

Имајќи предвид дека износот на стипендиите за сите студенти беше зголемен на 6050 ден, интересот за стипендиите и оваа година беше исклучително голем што предизвика и голем број на пријавени кандидати во сите категории. За академската 2022/2023 година, заради осовременување на процесот на пријавување и заштеда на хартија и останатите трошоци, како единствена опција на студентите им се понуди можност на поедноставена дигитална платформа да се пријават за стипендија и притоа да ги прикачат сите потребни документи. Исто така, им се даде можност за електронска обнова на договорот за стипендии за сите претходни корисници на студентски стипендии кои имаат склучен договор за стипендија во некоја претходна академската година. Така, користејќи ја истата едноставна платформа студентите можеа да ги

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi " nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

прикачат бараните документи за обнова на нивните стипендии без да треба да доаѓаат во Министерството или истите да ги испраќаат по пошта.

Субвенциониран студентски оброк
И во академската 2022/2023 година продолжи да се имплементира Законот за субвенциониран студентски оброк. Имено, право на субвенциониран студентски оброк имаат сите студенти:

- Кои се државјани на Република Северна Македонија;
- Кои се редовни студенти на додипломски студии на државните и приватните универзитети,
- Кои не се во редовен работен однос;
- Кои не се регистрирани како индивидуални земјоделци и
- Кои немаат месечен приход по кој било основ поголем од минималната нето-плата во Републиката за тековната година.

Така, за ова право, Министерството овозможи единствено електронско пријавување на кандидатите, на истата дигитална платформа, на многу едноставен начин. При тоа, Министерството се поврза и со останатите надлежни институции и од кои по службена должност ги обезбедува доказите уредени со Законот (МВР, АВРМ, УЈП и студентските служби на факултетите), а кои се однесуваат на условите за пријавување за остварување на правото на субвенциониран оброк за секој кандидат поединечно. По обработката на податоците Министерството преку истата платформа ги известува сите кандидати за исходот од нивната пријава доставувајќи електронско потпишано решение за остварување на правото или известување за одбивање. Карактеристично за ова право е што постапката на проверка на податоците Министерството за повторува секој месец, а воедно и секој месец студентите имаат право да се пријавуваат за субвенциониран оброк, доколку не успеале во некој од претходните месеци да го сторат тоа или пак биле одбиени по некој основ, а во меѓувреме ги исполниле условите уредени со Закон. Правото на субвенциониран оброк го остваруваат над 29.000 студенти.

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

Сместување во ученички и студентски домови

Министерството за образование и наука овозможи целосно дигитално (или целосно хартиено) поднесување на документи за сметување во ученички, односно студентски дом. Оттаму дигиталната платформа беше така подготвена да може да прифати пријави за 18 ученички односно 12 студентски домови, во кои се сместуваат над 2000 ученици односно 4000 студенти.

Во сите горенаведени случаи дигиталното пријавување на кандидатите ја олеснува натамошната обработка за податоците, поради тоа што се намалува можност за губење на податоци и грешки при препишување на податоците и се зголемува брзината во разгледувањето и одлучувањето по истите, што му овозможува на Министерството да биде поефикасно во своето работење и во односот кон своите корисници. Воедно, им овозможува и на кандидатите кои се пријавуваат за услугите на Министерството да ги коригираат, менуваат и дополнуваат податоците кои ги доставиле електронски се додека траат конкурсите и со тоа им овозможува и ним да бидат поефикасни и поодговорни кога станува збор за остварување на нивните права по разни основи.

Останати активности

- Спроведен конкурс за поврат на средства за музички инструменти. Прифатени се апликации на 5 ученици и 2 студенти.
- Спроведен конкурс за стипендии во странство за прв циклус и доделени се 30 стипендии
- Во соработка со Владата на Република Северна Македонија и младинските здруженија и организација се работеше на Закон за младински стандард
- Спроведени се постапки согласно Законот за јавни набавки за подобрување на условите во ученичките и студентските домови.
- Завршување со изградба на Државен студентски дом во Тетово

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk

- Спроведување на постапка за реконструкција на студентските домови од аспект на енергетска ефикасност преку Проектот за реновирање на студентските домови (енергетски ефикасни) кој се финансира со заем од KfW.

Министерството за образование и наука во континуитет ги унапредува образовните политики се со цел изградба на еден модерен и реформиран образовен систем кој ќе ги следи потребите на младите луѓе и ќе ја зголеми нивната вработливост и конкурентност на пазарот на трудот.

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë së Veriut
Ул. „Св. Кирил и Методиј“ бр. 54, Скопје
Република Северна Македонија
Rr. „ Shën Kirili dhe Metodi ” nr. 54 Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut
+389 2 3117 896
www.mon.gov.mk